

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 06.04.2018 nr 7-5/180321/1801632

Sotsiaalteenuse osutamine

Lugupeetud [ ]

Õiguskantsleri poole pöördus [ ], kes palus kontrollida [ ] valla tegevust. Vald ei rahuldanud avaldaja 2018. aasta jaanuaris esitatud taotlust määrata talle hooldajaks temaga koos elav poeg.

Teie antud selgitustele toetudes leian, et vald ei teinud ilmselgeid kaalutusvigu, kui hindas avaldajale hooldaja määramise vajadust.

Selgitasite, et avaldaja saab hakkama kõigi igapäevatoimingutega, tema eluruum on kohandatud puudega inimesele, teda toetavad lähedased, sõbrad ja tuttavad. Seega ei vaja ta Teie hinnangul iga päev hooldajat. Küll aga võib avaldaja Teie sõnul vajada sotsiaaltransporti ja abi saunas käimisel.

Valla seisukohast hoolimata võib oletada, et avaldaja võib edaspidi vajada ka muid sotsiaalteenuseid (nt koduteenuseid või hooldajat), kui arvesse võtta temaga koos elavate pereliikmete rolli tema igapäevasel abistamisel.

Teie vastusest selgus, et arutasite avaldaja abivajadust tema endaga, kuid sellest ei ilmne, et oleksite oma hinnangu andmisel arutanud avaldaja olukorda tema poja perega.

Tõsi, koos elavad inimesed abistavad tavaliselt teineteist igapäevatoimingutes. Näiteks keegi käib poes ja toob kõigile süüa, peseb korraga kõigi riideid, kütab eluruumi kõigi jaoks vmt. Samas tuleb teadvustada, et ühel hetkel ei saa enam rääkida tavapärasest aitamisest, vaid see muutub sotsiaalteenuseks. Millal saab veel rääkida lihtsalt aitamisest, millal on aga tegu hooldamise või muu sotsiaalteenusega, sõltub konkreetse pere olukorrast, omavahelistest suhetest ja elulaadist. Võib öelda, et tavapärase abi muutub sotsiaalteenuseks siis, kui pereliikme abistamise tõttu on abistaja töö- ja pereelu häiritud. Näiteks peab abistaja vähendama enda töökoormust, ei saa pikemalt kodust ära olla, peab olema valmis abivajaja ootamatu haigestumise või kehva enesetunde pärast töölt koju jääma või oma elu muul moel ümber korraldama, lähtudes pereliikme abivajadusest. Samuti ei ole tegu enam lihtsalt abistamisega, kui pereliige ei saa sõita perega puhkusele, minna õhtul teatrisse, nädalavahetust veetma vmt, sest abivajaja saab küll osa ööpäevast ükski olla, kuid vajab siiski iga päev täiskasvanud inimese tuge.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Seepärast oluks avaldaja abivajaduse põhjalikuks hindamiseks vaja ära kuulata ka temaga koos elav poja pere ([sotsiaalhoolekande seaduse](#) (SHS) § 3 lg 1 p-d 4 ja 5, § 15 lg 2 p 2). Näiteks pole selge, kas avaldaja valmisolek kõõgis toimetada tähendab üksnes seda, et ta võib soojendada valmis tehtud toitu või suudab ta ise iga päev sooja toitu valmistada. Võimalik, et võib ette tulla päevi, kui avaldaja tervis ei võimalda tal voodist tõusta ja ta sõltub kõrvalabist. Samuti ei ole avaldaja võimeline eluaset kütma. Pole selge, kuidas saab avaldaja külmemal ajal iseseisvalt hakkama, kui poja pere peaks olema kodust pikemalt ära.

Mõistagi ei saa avaldajale vajalikke sotsiaalteenuseid osutada vastu tema tahtmist (SHS § 12). See, millist kõrvalabi inimene vajab ja keda ta end aitamas näeb, sõltub inimesest. Nii võib mõni eelistada lähedase abi võõrale inimesele ja vastupidi. Kui lähedane on valmis SHS § 26 kohaselt isiklikult hooldama oma täisealist sõpra või sugulast ja inimene saab niiviisi vajalikku abi, tuleb võimaluse korral tagada, et inimest abistaks tema valitud isik ([sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) § 9 lg 2 p 2). Sel juhul tuleb vallal seada hooldus ja määrata kindlaks hooldaja ülesanded. Nii oleks muu hulgas selge, mil määral vastutab lähedane igapäevatoimingute raamidest väljuva abi eest ja mil määral tuleb inimese abivajadus katta teiste sotsiaalteenuste osutamisega.

Ei Eesti Vabariigi põhiseadus ega [perekonnaseadus](#) (PKS) näe ette, et abivajava täisealise inimese eest peab isiklikult hoolitsema tema pereliige. Seda ka juhul, kui elatakse ühes eluruumis. PKS § 97 sätestab üleneja sugulase õiguse saada abivajaduse korral ülalpidamist ning PKS § 100 lg 1 järgi tagatakse ülalpidamine üldjuhul elatise maksimisega. Kohustatud isik võib nõuda, et tal võimaldataks anda ülalpidamist muul viisil (kui selleks on mõjuv põhjus). Niisiis ei ole seadusega kooskõlas nõuda ega eeldada, et abivajajaga koos elavad lähedased peaksid teda isiklikult abistama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: avaldaja